

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Εργαλειοθήκη Green S.e.e.d.s

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΣΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η αίσθηση του ανήκειν για τους μαθητές

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Υπεύθυνος για το πνευματικό έργο 1 “Εργαλειοθήκη GREEN S.E.E.D.S.”

Ángeles Parrilla Latas (University of Vigo)

Συγγραφείς

CIES-UVigo, ES

Ángeles Parrilla Latas | Manuela Raposo Rivas | Esther Martínez Figueira |
Silvia Sierra Martínez | Almudena Alonso Ferreiro | María Zabalza Cerdeiriña |
Isabel Fernández-Menor | Adoración de la Fuente Fernández
SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD, CY

Υπεύθυνοι για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και για τη δοκιμή της “Εργαλειοθήκης GREEN S.E.E.D.S.”

Giulia Benvenuto (IC Bosco Chiesanuova, IT) | Alice Dalle (Région Vallée
d'Aoste/Regione Valle d'Aosta, IT) | Golfo Kateva (Synthesis Center, CY) | Noemi Nieto
Blanco (University of Vigo) | Miljenka Padovan Bogdanović (Srednja Skola Vela Luka, HR)
| Eftychia Vlysidou (Diefthinsi Defterothmias Ekpedefsis Chiou, GR)

ΕΡΓΟ

GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools,
www.greenseeds.eu

Συντονιστής του έργου

Maria Carla Italia (Glocal Factory, Ιταλία)

PARTNERS

GLOCAL FACTORY

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χίου

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Universidade de Vigo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Συνεργασία

Αυτό το έντυπο είναι μία από τις 15 ενότητες του "Toolkit GREEN S.E.E.D.S.", του Intellectual Output n.1 του έργου Green S.E.E.D.S. Τη διαμόρφωσή του ανέλαβε το Πανεπιστήμιο του Βίγο ενώ ολοκληρώθηκε με την υποστήριξη όλων των Εταίρων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση πάνω στο περιεχόμενο της εργαλειοθήκης. Η ομάδα εργάστηκε και για τη δοκιμή της εργαλειοθήκης. Οι ενότητες αναπτύχθηκαν το διάστημα Σεπτεμβρίου του 2019 έως το τέλος Ιανουαρίου 2020. Η επόμενη εκπαίδευση, σε δύο στάδια, διήρκεσε μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2020:

1. Εκπαίδευση του εθνικά υπεύθυνου (5-6.03.2020)
2. Κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε τοπικό επίπεδο (1.04.2020 - 31.06.2020)

Πώς να παραπέμψετε σε αυτό το έγγραφο

CIES-UVigo, *Unit 1 – Education, rural school & community: a common project, Module 1 – Seeds for Boosting*, "Toolkit GREEN S.E.E.D.S.", Project GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools, 2020

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.3

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΗΚΕΙΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.

Ανάλυση θεσμικών, κοινωνικών περιορισμών και υποστήριξης

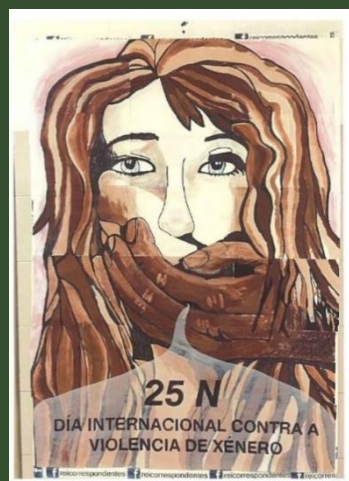

«Το δωμάτιο του πόνου»

Το γραφείο του διευθυντή με κάνει να αισθάνομαι στενοχώρια, δυσφορία και πόνο, καθώς όταν οι άνθρωποι πηγαίνουν εκεί, οφείλεται κυρίως σε κάτι κακό.

«Προβληματισμοί»

Τράβηξα αυτή τη φωτογραφία γιατί νομίζω ότι είναι ένα σημαντικό θέμα και είναι καλό που το σχολείο προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να κάνει κάτι για το ζήτημα.

Οι δύο παραπάνω εικόνες είναι φωτογραφίες που τραβήχτηκαν από μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο μιας δραστηριότητας που περιλάμβανε φωτογραφία και φωνή, για την ανίχνευση δυσκολιών στην καλλιέργεια μιας αίσθησης του ανήκειν στο σχολείο τους. Η πρώτη απεικονίζει έναν περιορισμό. Τον αποκλειστικά τιμωρητικό χαρακτήρα του γραφείου του διευθυντή· σύμφωνα με τους μαθητές, το γραφείο το επισκέπτονται μόνο αν έχει συμβεί κάτι κακό. Αυτό δεν τους κάνει να νιώθουν καλά. Η δεύτερη βοηθά τους μαθητές να αισθάνονται ότι ανήκουν. Ο μαθητής εκτιμά τη συμμετοχή του σχολείου σε ζητήματα κοινωνικής φύσης (ενδοοικογενειακή βία).

Αυτές οι δύο εικόνες αντιπροσωπεύουν μόνο δύο πτυχές που μπορούν να αυξήσουν ή να μειώσουν την αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο. Οι μαθητές που αισθάνονται να ανήκουν και να είναι συνδεδεμένοι με το σχολείο ευημερούν και αποδεικνύονται ικανοί να προσαρμόζονται ακαδημαϊκά. Η έλλειψη αυτού του αισθήματος σχετίζεται με την εγκατάλειψη και την αποτυχία. Αυτή η κατάσταση είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε αγροτικά σχολεία και αίθουσες διδασκαλίας. Μελέτες που ασχολούνται με αυτό το ζήτημα σε απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές συμφωνούν στη σημασία του να επισημανθεί ότι η αύξηση της αίσθησης του ανήκειν

στους μαθητές μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευεργετική. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα, αλλά και για τις εκπαιδευτικές φιλοδοξίες των μαθητών (Hardré, 2007). Αυτές οι φιλοδοξίες, κατανοητές ως επιθυμία για μάθηση και μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι, είναι πολύ λιγότερες στα εν λόγω περιβάλλοντα.

Λαμβάνοντας υπόψη τη συνάφεια της πολυπλοκότητας αυτών των ερωτήσεων, αυτή η ενότητα θα αναλύσει τις έννοιες του ανήκειν, της εμπλοκής και της αποξένωσης, όπως τις βιώνουν οι μαθητές, τους παράγοντες που καθορίζουν εάν ένας μαθητής αισθάνεται να ανήκει και πτυχές που θέλουν δουλειά για την καλλιέργεια του αισθήματος του ανήκειν στο σχολείο.

1.Τι σημαίνει εμπλοκή και αποξένωση στο σχολείο;

Η εμπλοκή με το σχολείο ορίζεται από τους Wehlage, Rutter, Smith, Lesko και Fernández (1989) Newman (1992) ως η ψυχολογική αντιστροφή που έκανε ο μαθητής κατά τη διαδικασία κατανόησης και εμπλουτισμού των γνώσεων, καθώς και καλλιέργειας των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων του. Ως εκ τούτου, σχολική δέσμευση σημαίνει ότι ο μαθητής έχει δεσμευτεί να μάθει. Αυτός είναι ένας καθοριστικός παράγοντας στην ακαδημαϊκή του απόδοση και την απόκτηση γνώσεων.

Από την άλλη πλευρά, οι αδιάφοροι μαθητές έχουν οριστεί από τους Finn και Zimmer (2012) ως εκείνοι που δεν συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, δεν εμπλέκονται νοητικά στη μάθησή τους, δεν προσπαθούν να αναπτύξουν σχέση με το σχολείο ή συμπεριφέρονται ακατάλληλα. Ο αδιάφορος μαθητής που απεικονίζεται στον παραπάνω ορισμό δεν είναι άγνωστος σε πολλούς εκπαιδευτικούς. Πολλοί δάσκαλοι έχουν γνωρίσει μαθητές με αυτό το προφίλ στο παρελθόν. Ωστόσο, η αποδέσμευση δεν είναι ξαφνική ή άμεση. Μάλλον, αναπτύσσεται καθ' όλη τη σχολική ζωή ενός μαθητή, μερικές φορές ξεκινά πριν από αυτήν. Επιπλέον, είναι μια πολυδιάστατη συνθήκη, επειδή ένας μαθητής μπορεί να απεμπλακεί με διαφορετικούς τρόπους (περιεχόμενο, τάξεις, σχέσεις κ.λπ.) Επίσης, καθώς γίνεται σταδιακά, μπορεί να ξεκινήσει με σκασιαρχείο και, στη συνέχεια, να οδηγήσει σε εγκατάλειψη του σχολείου.

2. Πώς προσδιορίζεις αν ένας μαθητής είναι εμπλεκόμενος ή αποξενωμένος;

Η εμπλοκή αποδεικνύεται από τους μαθητές που συμμετέχουν σε καθημερινές εργασίες και από τη δέσμευσή τους να τις εκτελούν ολοκληρωμένα. Είναι, επίσης, εμφανής, όταν η μάθηση τους κάνει περιέργους, όταν φαίνεται να εκτιμούν την

εκπαίδευση και, πάνω απ' όλα, όταν αισθάνονται να ανήκουν (González, 2015). Ένας απεμπλεκόμενος μαθητής είναι αυτός που δεν έχει δεσμευτεί, δεν συμμετέχει σε καθημερινές δραστηριότητες στην τάξη ή είναι απαθής στη δική του εκπαιδευτική εμπειρία.

3. Ποιο είναι το αίσθημα του να ανήκεις κάπου μαθησιακά;

Ένα στοιχείο εμπλοκής που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί είναι το αίσθημα του μαθησιακού κεκτημένου, η αίσθηση ότι κάποιος είναι μέρος του σχολείου. Το ανήκειν αντιστοιχεί στο συναισθηματικό μέρος της δέσμευσης, το οποίο υποδεικνύει ότι οι μαθητές ταυτίζονται με το σχολείο μέσω δύο διαδρομών: του αισθήματος του ανήκειν και της σημασίας που αποδίδουν στην εκπαίδευσή τους.

Επιπλέον, η έρευνα έδειξε ότι το να αισθάνεται κάποιος ότι ανήκει σε τάξη ή σχολείο μπορεί να καλλιεργηθεί μέσα από πρακτικές διδασκαλίας, όπως η συνεργατική μάθηση ή η ενεργητική διαχείριση τάξεων.

Ο Goodenow (1993) ορίζει το αίσθημα του ανήκειν ως το αίσθημα της προσωπικής αποδοχής, του σεβασμού, της ένταξης και της υποστήριξης από το κοινωνικό περιβάλλον. Εφαρμόζοντας αυτό τον ορισμό στον κόσμο της εκπαίδευσης,

το αίσθημα του ανήκειν, είναι σύμφωνα με τον Goodenow, το αίσθημα της αποδοχής, της εκτίμησης, της συμπερίληψης και της ενθάρρυνσης από άλλους (δασκάλους και συμμαθητές) στην τάξη. Είναι όταν οι μαθητές αισθάνονται σαν ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής και των δραστηριοτήτων στην τάξη.

4. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν το αίσθημα του ανήκειν στη μαθησιακή κοινότητα;

Από το σχολείο, είμαστε σε θέση να παρέμβουμε για να ενισχύσουμε το αίσθημα του ανήκειν στο σχολείο. Οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτό το αίσθημα ποικίλλουν. Τα χαρακτηριστικά του σχολείου, οι σχέσεις με τους δασκάλους και τους συνομηλίκους είναι μερικοί από τους πιο βασικούς παράγοντες. Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του σχολείου, το μέγεθος, η διάταξη ή η τοποθεσία, είναι κι αυτά σημαντικά. Ως εκ τούτου, μικρά σχολεία, σχολεία που φιλοξενούν λιγότερες τάξεις ή εκείνα που βρίσκονται σε αγροτικό περιβάλλον μπορούν να καλλιεργήσουν περισσότερο την αίσθηση του ανήκειν (Eisner, 2001). Όσον αφορά τις σχέσεις μαθητή-δασκάλου, η υποστήριξη, η διαχείριση συγκρούσεων και ο τύπος σύνδεσης που δημιουργείται με τους εκπαιδευτικούς διαδραματίζουν

Σε αυτή την περίπτωση, η έρευνα επισημαίνει και πάλι τον αντίκτυπο που έχουν οι εμπειρίες ενός μαθητή σε αγροτικά περιβάλλοντα και σχολεία στις ακαδημαϊκές επιδόσεις και τις εκπαιδευτικές φιλοδοξίες τους (Irvin, Meece, Byun, Farmer and Hutchins, 2011)

σημαντικό ρόλο. Ως εκ τούτου, η εγγύτητα των εκπαιδευτικών, η δημιουργία θερμών δεσμών, η καλή διαχείριση συγκρούσεων και η αίσθηση της ανεξαρτησίας απέναντι στους εκπαιδευτικούς, η οποία αναπτύσσεται σε όλο το σχολείο, ενθαρρύνει την αίσθηση του ανήκειν. Όσον αφορά τις σχέσεις με ομότιμους, η αποδοχή ή η απόρριψη από μέρους της ομάδας σχετίζεται στενά με την αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο. Με αυτό τον τρόπο, η φιλία προσφέρει συναισθηματική υποστήριξη ενώ η απόρριψη ενισχύει τη χαμηλή αυτοεκτίμηση.

5. Μερικές συμβουλές για την καλλιέργεια του αισθήματος του ανήκειν στα σχολεία

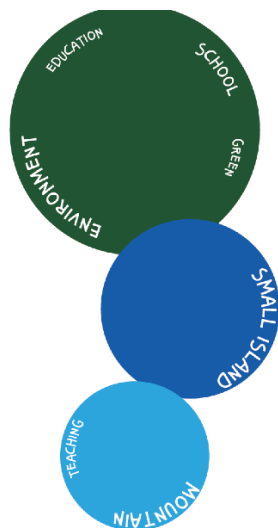
Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα σχολεία της υπαίθρου προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες σε σχέση με την καλλιέργεια του αισθήματος του ανήκειν, καθώς το μέγεθος και ο

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

σχεδιασμός τους επιτρέπουν
σπουδαιότερες σχέσεις μεταξύ των
μελών του σχολείου. Στην επόμενη

σελίδα, θα βρείτε μερικές συμβουλές
για τη βελτίωση της αίσθησης του
ανήκειν στο σχολείο.

Για τις σχέσεις

- Δημιουργήστε ένα ασφαλές περιβάλλον που κάνει τους μαθητές να νιώθουν καλά.
- Καλλιεργήστε εγγύτερες σχέσεις με τους μαθητές.
- Καλλιεργήστε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών.

Για τη μεθοδολογία και το αναλυτικό πρόγραμμα

- Φροντίστε για τις ειδικές ανάγκες κάθε μαθητή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- Αναπτύξτε συμμετοχικές και συμπεριληπτικές μεθοδολογίες διδασκαλίας.
- Ενθαρρύνετε ενεργή και συμμετοχική ομαδική εργασία.
- Εφαρμόστε διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης.

Για τις σχέσεις με τον έξω κόσμο

- Εδραιώστε συνεχή επαφή με τις οικογένειες.
- Βγάλτε συμπεράσματα από ό,τι έχουν μάθει στην τάξη εφαρμόζοντας τη γνώση στον πραγματικό κόσμο.
- Συνδέστε το σχολείο με την κοινότητα; χρησιμοποιήστε το περιβάλλον ως πηγή διδασκαλίας.

Για καθήκοντα διδασκαλίας

- Παρατηρείστε άλλους δασκάλους εν ώρα διδασκαλίας για να βελτιωθείτε.
- Συντονισμός και οργάνωση δασκάλων: συνεργατική δουλειά με άλλα μέλη του σχολείου.

Για το περιβάλλον στο σχολείο και στην τάξη

- Ο επαναπροσδιορισμός των σχολικών κανόνων.
- Κάντε το σχολείο ένα ευχάριστο περιβάλλον, καταπολεμήστε το αίσθημα ενός άδειου σχολείου (να είστε προσεκτικοί με τον χώρο).

KANTO ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΣΟΥ

Ο Goodenow (1993) σχεδίασε μια κλίμακα για τη μέτρηση του αισθήματος του ανήκειν για τους μαθητές. Αυτή η κλίμακα ονομάζεται

The Psychological Sense of School Membership (PSSM). Αποτελείται από 18 στοιχεία που επιτρέπουν την αξιολόγηση αυτού του ζητήματος.

Nº	Item
1	Νιώθω πραγματικό μέλος του [όνομα σχολείου]
2	Οι άνθρωποι εδώ παρατηρούν πότε είμαι καλός/καλή σε κάτι
3	Είναι δύσκολο για ανθρώπους όπως εγώ να γίνουν αποδεκτοί εδώ
4	Άλλοι μαθητές εδώ λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη μου
5	Οι περισσότεροι δάσκαλοι στο [όνομα σχολείου] ενδιαφέρονται για μένα
6	Κάποιες φορές νιώθω ότι δεν ανήκω εδώ
7	Υπάρχει τουλάχιστον ένας δάσκαλος ή άλλος ενήλικας σε αυτό το σχολείο στον οποίο μπορώ να μιλήσω αν έχω κάποιο πρόβλημα
8	Οι άνθρωποι σε αυτό το σχολείο είναι φιλικοί μαζί μου
9	Οι δάσκαλοι εδώ δεν ενδιαφέρονται για ανθρώπους σαν εμένα
10	Συμμετέχω σε πολλές δραστηριότητες στο [όνομα σχολείου]
11	Μου συμπεριφέρονται με σεβασμό
12	Νιώθω πολύ διαφορετικός από άλλους μαθητές εδώ
13	Μπορώ να είμαι ο εαυτός μου σε αυτό το σχολείο
14	Οι δάσκαλοι εδώ με σέβονται
15	Οι άνθρωποι εδώ ξέρουν ότι μπορώ να κάνω καλή δουλειά
16	Έυχομαι να ήμουν σε άλλο σχολείο
17	Νιώθω περήφανος/περήφανη που ανήκω στο [όνομα σχολείου]
18	Οι άλλοι μαθητές εδώ με συμπαθούν έτσι όπως είμαι

Ζητήστε στους μαθητές σας να συζητήσουν τις ιδέες που περιέχονται σε αυτές τις προτάσεις και να δημιουργήσουν έναν δεκάλογο συμβουλών, που οι μαθητές πιστεύουν ότι μπορεί να τους βοηθήσει να αισθάνονται καλύτερα στο σχολείο.

Μόλις τελειώσετε, κολλήστε τον δεκάλογο σε μια ορατή περιοχή στην τάξη και στο σχολείο για να προωθήσετε μια κουλτούρα στην οποία οι μαθητές συμμετέχουν και ταυτίζονται με το σχολείο τους.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Eisner, C. (2001). *Making the grade: a report on SAT I results in the nation's urban schools*. Washington, DC: Council of the Great City Schools.

Finn, J. D. and Zimmer, K. S. (2012). *What is it? How does it matter?* En S. L. Christenson, A. L. Reschly and C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 97-131). Nueva York: Springer.

Goodenow, C. (1993). *Classroom belonging among early adolescent students: relationships to motivation and achievement*. *Journal of Early Adolescence*, 13(1), 21-43.

González, M^a. T. (2015). *Los centros escolares y su contribución a paliar el desenganche y el abandono escolar*. *Revista de currículum y formación del profesorado*, 19(3), 158-176.

Hardre, P. L. (2007). *Preventing motivational dropout: A systemic analysis in four rural high schools*. *Leadership and Policy in Schools*, 6, 231-265.

Irvin, M.J., Meece, J.L., Byun, S., Farmer, T. y Hutchins, B.C. (2011). *Relationship of School Context to Rural Youth's Educational Achievement and Aspirations*, *J Youth Adolescence*, 40, 1225-1242.

Newmann, F. (1992). *Student engagement and achievement in American secondary schools*. New York: Teachers College Press.

Wehlage, G. G., Rutter, R. A., Smith, G. A., Lesko, N. y Fernández, R. R. (1989). *Reducing the risk: Schools as communities of support*. London: The Falmer Press.

Διαβάστε περισσότερα:

Αγγλικά

Baumeister, R. and Leary, M. (1995). *The need to belong desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*. Psychological Bulletin, 117(3), 487-529.

Fredicks, J., Blumenfeld, P. and Paris, A. (2004). *School engagement: potential of the concept, state of the*

Barley, Z. A. and Beesley, A. D. (2007). *Rural school success: What can we learn?* Journal of Research in Rural Education, 22(1). Retrieved from <http://jrre.psu.edu/articles/22-1.pdf>

Barley, Z. A. and Brigham, N. (2008). *Preparing teachers to teach in rural*

evidence. Review of Educational Research, 74(1), 59-109.

Voelkl, K. E. (2012). *School identification*. En S. L. Christenson, A. L. Reschly and C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 193-218). Nueva York: Springer.

schools (Issues & Answers Report, REL 2008–No. 045). Washington, DC: U.S. Department of Education. Retrieved from http://ies.ed.gov/ncee/edlabs/regions/central/pdf/REL_2008045_sum.pdf

Ισπανικά

Escudero, J. M. (2011). *Los centros escolares como espacios de aprendizaje y de desarrollo profesional de los docentes*. En M.T. González (Coord.), *Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares* (pp.117-144). Madrid: Síntesis.

González, M^a. T. (2017). *Desenganche y abandono escolar, y medidas de reenganche: algunas consideraciones*. Revista de currículum y formación del profesorado, 21(4) 17-37.

